

Wat is TOS?

Waarin kunnen leerlingen met TOS belemmerd worden?

- In het spreken.
- In de communicatieve redzaamheid.
- In het begrijpen van geschreven/ en of gesproken taal.
- In het aanbrengen van structuur in hun verhaal.
- In het begrepen worden.
- In het adhoc antwoord geven (in het onderwijs verwachten wij binnen 5 seconden antwoord).
- In aandacht en concentratie.
- In het 'verstaan in ruis'.
- In het plannen en organiseren.
- In het werkgeheugen. Geheugenproblemen met instructies, losse gegevens, liedjes
- In het toepassen van sociale vaardigheden.
- Zwakke emotieregulatie (intrinsiek of extrinsiek gedrag) vanuit frustratie en onvermogen

Sterke kanten

- Compenserende vaardigheden toepassen zoals:
 - Afkijken, hierdoor weten zijn wat er van hen verwacht wordt
 - Geheugen voor ervaringen.
 - Begrip voor andermans problemen
 - Een goede werkhouding wanneer zij met extra uitleg, visualisatie en herhaling in een rustige omgeving kunnen werken.
 - Gaan op zoek naar ezelsbruggetjes
- Gevoel voor humor.
- Willen graag goed presteren

Elk gedrag is communicatie

Tips voor in de klas:

- Accepteer het kind met zijn of haar belemmering
- Het gedrag van een kind is vaak zijn of haar hulpvraag, verwoord gedrag als een hulpvraag.
- Begeleiding:
- Let op de positie in de klas. Ken de leerling het bord goed zien, de docent? Wordt de leerling niet gehinderd door het licht of geluiden van buiten.

- Bied visuele ondersteuning bij instructie en bij de taakuitvoering.
- Vat hoofdzaken samen
- Bied structuur bijvoorbeeld m.b.v. wie, wat, waar, wanneer en hoe bij het vertellen, een opstel schrijven en werkstukken maken.
- Leer het kind om jou om hulp te vragen. Spreek een teken af.
- Geef extra denktijd en formuleringstijd. Breek niet af en vul niet altijd in.
- Activeer bij elke les de voorkennis, sluit hierbij aan.
- Werk met mindmaps of woordkasten op het bord bij elk nieuw onderwerp dat aangeboden wordt voor het aanbieden van nieuwe woorden (schooltaal/ vaktaal) en het zien van verbanden.
- *Compenseer:*
 - hulpmiddelen (laptop)
 - instructie stap- voor- stap en visueel
 - bied pre-teaching i.p.v. remedial teaching
 -
- *Dispenseer:*
 - minder oefeningen
 - meer (denk/spreek) tijd

Tips om *niet* te doen in de klas:

Begeleiding:

- reken geen spellingfouten aan als dit niet getoetst wordt
- Vermijd lange, complexe mondelinge opdrachten
- Bied geen moeilijke dictees met tijdsdruk

- Gedrag:
 - vergelijk klasgenoten niet onderling, het is Passend Onderwijs
 - Verwacht geen zelfstandige planning.
 - Verwacht geen concentratie bij complexe instructie, herhaal de instructie naderhand.
 - Vermijd waarom vragen. Bij waarom vragen slaan de leerlingen nog meer dicht.

Nog meer belangrijke tips en adviezen

- Behoefte aan positieve ervaringen
- Behoefte aan structuur
- Behoefte aan een rustige omgeving
- Korte en duidelijke uitleg/opdrachten
- Plaats leerstof in context
- Visuele ondersteuning (bordgebruik, natuurlijke gebaren)
- Ondersteuning bij (huiswerk)planning
- Adequaat reageren op verbale uitingsvormen
- Corrigeer op inhoud, minder op vorm
- Taalniveau aanpassen: vermijd moeilijke woorden, lange zinnen en figuurlijk taalgebruik
- Zorg voor een goede terugkoppeling: snelle feedback en regelmatige herhaling
- Regel zo mogelijk pre-teaching

Meer tips en adviezen: 'Taalontwikkelingsstoornissen in de klas' *praktische handelingsadviezen en tips*. Uitgeverij Lannoo (november 2017) 24,95

